INONU UNIVERSITY JOURNAL OF THE FACULTY OF EDUCATION
December 2012 ♦ Special Issue/ Volume 13, Issue 3, pp. 23-42

ISSN: 1300–2899

The Relationship between Principals' Humor Styles and Instructional Leadership Behaviors

Ergün RECEPOĞLU
Kastamonu University, Faculty of Education

Servet ÖZDEMİR
Gazi University, Faculty of Education

Abstract

The aim of this research is to determine whether there is a meaningful difference or not between humor styles of school principals and their leadership behaviors. This is a descriptive research in the relational survey model. The population of the study is teachers who work in the primary schools in Kastamonu province in 2009-2010 and 2010-2011 Education year. 1046 teachers who work in the 70 primary schools were reached in the process of data collection. As a data collection instrument "Humor Styles Survey" and "Instructional Leadership Behaviors Questionnaire" were used. Results from this study indicated that appreciator humor style is the most perceived one and nonhumorous style is the least perceived one according to teachers' perceptions. While principals' humor styles do not differ significantly according to teachers' gender, years in profession, years in current school, branch and educational level; principals' humor styles differ significantly according to teachers' age. The findings of the research point out a meaningful and a positive relationship between humor styles of school principals and their instructional leadership behaviors.

Keywords: *Humor, humor styles, ınstructional leadership, school principal.*

EXTENDED ABSTRACT

Purpose of the study

The aim of this research is to determine whether there is a meaningful difference or not between humor styles of school principals and their instructional leadership behaviors. The population of the study is teachers who work in the primary schools in Kastamonu province in 2009-2010 and 2010-2011 Education year. 1046 teachers who work in the 70 primary schools were reached in the process of data collection.

METHOD

This is a descriptive research in the relational survey model. As a data collection instrument "Humor Styles Survey" and "Instructional Leadership Behaviors Questionnaire" were used. In analyzing the data, SPSS program has been used. Frequency and percentage analyses, Independent Samples t-Test, One-Way Anova (ANOVA), Dunnett's C and Scheffe Multiple Comparison Tests, were used in order to analyze data.

© 2012 Inonu University Faculty of Education

FINDINGS & RESULTS

Results from this study indicated that appreciator humor style is the most perceived one and nonhumorous style is the least perceived one according to teachers' perceptions. While principals' humor styles do not differ significantly according to teachers' gender, age and years in profession; principals' humor styles differ significantly according to educational level. Principals' instructional leadership behaviors differ significantly according to teachers' perceptions of high school principal's humor styles. Evidently, the instructional leadership rating of the teachers who work with the principals who have producer humor style is the highest while instructional leadership rating of teachers who work with the principals who have nonhumorous style is the lowest. Results clearly show that humor styles of school principals have a significant effect on determining the level of instructional leadership.

CONCLUSIONS & DISCUSSION

When we evaluate research findings, appreciator humor style is the most perceived one and nonhumorous style is the least perceived one. This finding is similar with the studies of Kent (1993), Williams (1994), Koonce (1997), Spurgeon (1998), Mertz (2000), Puderbaugh (2006), and Özdemir & Recepoğlu (2010). According to the research findings, principals' humor styles do not differ significantly according to teachers' gender. This finding is similar with the studies of Kent (1993), Rahmani (1994), Koonce (1997), and Özdemir & Recepoğlu (2010). Principals' humor styles do not differ significantly according to age. This finding is similar with the studies of Kent (1993), Koonce (1997), Vickers (2004) and Özdemir & Recepoğlu (2010). Principals' humor styles do not differ significantly according to teachers' years in profession. This finding is similar with the studies of Williams (1994), and Özdemir & Recepoğlu (2010).

According to the research findings, principals' humor styles differ significantly according to teachers' educational level. This finding is similar with the study of Özdemir & Recepoğlu (2010). When we evaluate research findings, principals' instructional leadership behaviors differ significantly according to teachers' perceptions of principal's humor styles. Evidently, the instructional leadership rating of the teachers who work with the principals who have producer humor style is the highest while instructional leadership rating of teachers who work with the principals who have nonhumorous style is the lowest. This finding is similar with the studies of Kent (1993), and Vickers (2004).

Principals' humor styles do not differ significantly according to teachers' gender, age and years in profession. However; principals' humor styles differ significantly according to educational level. The findings of the research point out a meaningful and a positive relationship between humor styles of school principals and their instructional leadership behaviors. Evidently, the instructional leadership rating of the teachers who work with the principals who have producer humor style is the highest while instructional leadership rating of teachers who work with the principals who have nonhumorous style is the lowest. Results show that humor styles of school principals have a significant effect on determining the level of instructional leadership behaviors and reinforce the thesis that humor is an important feature of leadership.

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ DERGİSİ
Aralık 2012 ♦ Özel Sayı / Cilt 13, Sayı 3, ss. 23-42

ISSN: 1300–2899

Okul Müdürlerinin Mizah Tarzları ile Öğretim Liderliği Davranışları Arasındaki İlişki[1][2]

Ergün RECEPOĞLU
Kastamonu Universitesi, Eğitim Fakültesi

Servet ÖZDEMİR
Gazi Universitesi, Eğitim Fakültesi

Özet

Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin mizah tarzları ile liderlik davranışları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının tespit edilmesidir. Bu araştırma ilişkisel tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın evrenini, Kastamonu ilinde 2009-2010 ve 2010-2011 eğitim-öğretim yılında, ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler oluşturmuştur. Verilerinin toplanması sürecinde 70 ilköğretim okulunda görev yapan 1046 öğretmene ulaşılmıştır. Araştırmada verilerinin toplanması amacıyla "Mizah Tarzları Anketi" ve "Okul Müdürlerinin Öğretim Liderliği Davranışları Anketi" kullanılmıştır. Araştırma sonuçları öğretmenlerin algılarına göre onaylayıcı mizah tarzının en çok algılanan tarz; aktarıcı mizah tarzının ise en az algılanan tarz olduğunu göstermektedir. Okul müdürlerinin mizah tarzları öğretmenlerin cinsiyetine, kıdemine, çalıştıkları okuldaki görev süresine, branşına ve öğrenim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermezken öğretmenlerin yaşlarına göre anlamlı farklılık göstermektedir. Sonuçlar okul müdürlerinin mizah tarzları ile öğretim liderliği davranışları arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişkiye işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Mizah, mizah tarzları, öğretim liderliği, okul müdürü.*

GİRİŞ

Mizah günlük yaşantının önemli bir parçasıdır. Yaşamı renklendiren, insanları eğlendiren, rahatlatan ve sosyal ilişkilerin önemli bir öğesi olan mizah insanların toplandığı ve etkileşimde bulunduğu her yerde ve hayatın her safhasında yerini almıştır. İnsanlar karşı karşıya kaldığı birçok olay ve durumda mizaha başvurmakta ya da maruz kalmaktadır.

Mizah, tarih boyunca felsefe, edebiyat, psikoloji, sosyoloji, eğitim ve yönetim gibi farklı disiplinlerden birçok düşünür, yazar ve araştırmacının ilgisini çekmiş ve üzerinde son yıllarda araştırmaların yoğunlaştığı bir kavramdır. "Komik", "gülünç", "espritüel", "esprili", "şakacı", "mizah anlayışına sahip", "mizah duygusuna sahip", "mizah yeteneğine sahip", "muzip" vb. kavramlar günlük yaşantımızda Mizah ve mizah ile sıklıkla ilişkilendirilen kavramlardır. Sosyal bir olgu olan mizah (Martin, 2007) sosyal ilişkilerin önemli bir öğesidir.

---

[1] *Ergün RECEPOĞLU'nun Servet ÖZDEMİR danışmanlığında yürütülen Doktora Tezinden üretilmiştir.*
[2] *Bu çalışma, 24-26 Mayıs 2012 tarihleri arasında İnönü Üniversitesi tarafından düzenlenen "VII. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi"nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.*

© 2012 Inonu University Faculty of Education

İngilizce karşılığı "humor" olan mizah Hipokrat'ın insanların kişiliğinin bedendeki bazı sıvıların miktarı tarafından belirlendiği yönündeki tezine istinaden zamanla ruh halini anlatır hale gelmiş, dolaylı anlamda hoşluk, keyiflilik durumuyla yakınlık kurulmuş, en sonunda da nükte, şaka ve alay kapsamında kullanılmaya başlanmıştır (Martin, 2004). "Mizah" kelimesi Arapça kökenlidir ve "müzahî" sözcüğünden gelmektedir. Zaman içerisinde "mizah" sözcüğü dilimize yerleşmiştir (Avşar, 2008). Mizah, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü'nde "şaka, lâtife" kelimeleriyle karşılanırken (Pakalın, 1971: 547); Arif Hikmet Par'ın (1990: 266) Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Sözlüğünde ise mizah "düşünceleri ve duyguları nükte ile güldürücü bir anlatımla dile getirme sanatı" şeklinde tanımlanmıştır.

Kimi yazarlar Arapça "mizah" sözcüğünü Türkçe olan "gülmece" sözcüğüyle özdeşleştirmişlerdir (Avşar, 2008). Gülmece (mizah) sözcüğü "eğlendirme, güldürme ve bir kimsenin davranışına incitmeden takılma amacını güden ince alay, mizah; gerçeğin güldürücü yanlarını ortaya koyan edebiyat türü, mizah, ironi" biçiminde tanımlanmaktadır (http://tdkterim.gov.tr, 2009).

Mizah en basit anlamda nükte, eğlence, alay, dalga geçme, hiciv ve ironi gibi komedinin bir unsurudur ve yaşama ve yaşamın kusurlarına yönelik gülen bir davranışı işaret etmektedir: "varlıkla ilgili uyuşmazlıkların anlaşılması" (Ruch, 1998: 6). Koestler, "Mizah Yaratma Eylemi" adlı kitabında mizahı şu şekilde tanımlamaktadır: "Mizah, yüksek karmaşıklık düzeyindeki bir uyaranın, fizyolojik tepkiler düzeyinde büyük bir tepki yarattığı tek yaratıcı eylem alanıdır." (Koestler, 1997: 10). Southam (2001), mizahı "genellikle kahkaha ve gülümseme ile sonuçlanan; beklenmedik, ansızın gerçekleşen, hayret verici öğeler içeren bir durum" olarak tanımlamıştır. Boysan'a göre (1990) ise; "Mizah, doğrudan doğruya insan aklının sanatıdır". Eroğlu (2008: iii) da mizahı "hayata gülümseyerek bakabilme sanatı" olarak ifade etmektedir.

Liderlik ise güzellik gibidir ve tanımlaması zordur. Liderlik tanımlarının bu kadar fazla olması herkesin onu değişik bir gözle görmesinden ve herkesin kendi zihninde onu biçimlendirip bir kalıba uydurmak istemesinden kaynaklanmaktadır (Hoy ve Miskel, 1991). Her bir tanım liderliğin değişik bir yönünü vurgulamaktadır. Liderlik, bir grup insanı belirli amaçlar etrafında toplayabilme ve bu amaçları gerçekleştirmek için harekete geçirme bilgi ve yeteneklerin toplamıdır (Eren, 2003; Şişman, 2004; Çelik, 2000).Lider, kümenin üyesi olarak öteki üyeler üzerine olumlu etkide bulunan kişidir. Başka bir deyişle lider, küme üyelerinin kendine yaptığı olumlu etkiden daha fazlasını onlara yapabilen küme üyesidir (Başaran, 1998). Eren'e (1991) göre lider, grup üyeleri tarafından hissedilen ancak açıklığa kavuşmamış olan ortak düşünce ve arzuları, benimsenir bir amaç biçiminde ortaya koyan ve grup üyelerinin potansiyel güçlerini bu amaç etrafında faaliyete geçiren kimsedir.

Eğitim sisteminde bütün seviyelerinde, öğretmenlikten müdürlüğe kadar liderlik özellikleri sergilenebilir ama okul müdürü konumu sebebiyle anahtar bir liderlik pozisyonunda bulunmaktadır (Duignan ve Macpherson, 1992). Bu nedenle öğretim liderliği denildiğinde ilk olarak öğretim lideri olarak okul müdürü düşünülmektedir. Okuldaki eğitim-öğretim faaliyetlerinin yönetiminde ve işlerliğinin sağlanmasında okul müdürleri sorumlu tutulmaktadır. Okul müdürlerinin bilgi, beceri ve davranışları;

uyguladıkları teknik ve yöntemler, seçtiği yönetim süreçleri buna yönelik tutumları öğrenci, öğretmen, diğer memur kadrosu ve veliler üzerinde etkili olmaktadır. Smith ve Andrews (1989), okul müdürlerinin etkili okullar yaratabilmeleri için profesyonel bilgi ve becerilerini kullanarak öğrencilerin tüm kapasitelerini kullanmalarını sağlayacak ortamları oluşturmaları gerektiğini ifade etmektedir.

1980'li yıllarda temel bir yönetim rolü olarak ortaya çıkan öğretim liderliği kavramı öğretim ve programın kontrol ve koordine edilmesine dayanmaktadır. Ancak giderek okul liderliği alanında okulu yeniden yapılandırma yaklaşımı daha çok vurgulanmaya başlamıştır (Balcı, 1993). Öğretim liderliği, iyi öğrenci yetiştirme ve öğretmenler için daha arzu edilir öğrenme koşulları sağlamaya yönelik olarak okulun çalışma çevresinin tatmin edici ve üretken bir çevreye dönüştürülmesi eylemlerini ifade etmektedir (Çelik, 2000).

Öğretim liderliği eğitim programı, akademik başarı ve öğretim süreci ile ilgili etkinlikleri merkeze alan, okullara özgü bir liderlik yaklaşımıdır (Hallinger ve Murphy, 1986). Özdemir ve Sezgin (2002) öğretim liderliği ile ilgili olarak okul yöneticisinin asıl yerinin makam odası değil, sınıf ve koridorlar olduğunu ifade etmektedir. Bu durum, okul yönetiminde yeni bir anlayışı ortaya çıkarmaktadır: Okul yöneticisinin asıl işi, öğretim sürecine liderlik etmektir.

Lindop (1969) mizahı lideri lider yapan etkili bir kişilik özelliği olarak ifade etmektedir. Liderlikte mizahın kullanımının birçok faydası vardır (Clouse ve Spurgeon, 1995). Araştırmacıların mizah duygusuyla çok sık ilişkilendirdiği özellik etkili liderlik ve liderlerin izleyenlerde değişimi gerçekleştirebilme yeteneğidir (Avolio, Howell ve Sosik, 1999; Barbour, 1998; Bass, 1990; Caudron, 1992; Conger, 1989; Dwyer, 1991; Duncan, 1982; Gruner, 1997; Hogan, Curphy ve Hogan, 1994; Farrell, 1998; Kahn, 1989; Safferstone, 1999; Shamir, 1995; Stodgill, 1974; Yarwood, 1995) Birçok araştırmacı yöneticilerin, denetçilerin veya liderlerin mizah kullanımını araştırma ihtiyacını vurgulamışlardır (Decker ve Rotondo, 2001; Morreal, 1991).

Liderlerin mizah tarzlarının ve mizah kullanımının incelendiği araştırmalardaki bulgular net ve tutarlıdır: Mizah liderlikte önemli bir etkendir (Benham, 1993; Bolinger, 2001; Cross, 1989; Franklin, 2008; Ellis, 1991; Hurren, 2001; Kent, 1993; Koonce, 1997; Phillips, 2000; Puderbaugh, 2006; Rahmani, 1994; Sala, 2000; Vickers, 2004; Williams and Clouse, 1991; Williams, 1994; Ziegler, 1982; Ziegler ve Boardman, 1986). Yönetimde karşılaşılan sorunların çözümünde, değişimi yönetmede, izleyenleri motive etmede ve etkili liderlik davranışlarının sergilenmesinde mizahın olumlu etkisi araştırmacılar tarafından açık bir şekilde vurgulanmaktadır.

Araştırmacılar mizah kuramları çerçevesinde araştırmalarını temellendirmişler ve mizahın doğasını anlamaya ve anlatmaya çalışmışlardır. Mizah ile ilgili araştırmalarda son yıllarda büyük artış görülmesine rağmen liderlik ve yöneticilerin mizah tarzı ile ilgili yerli alanyazındaki çalışmalar sınırlıdır. Bu çalışmalar, mizah ve örgüt iklimi (Küçükbayındır; 2003), mizah, iş doyumu ve tükenmişlik (Karagöz, 2009; Küçükbayındır; 2003; Tümkaya, 2006a; Tümkaya, 2006b), mizah ve stresle başa çıkma (Durmuş, 2000; N. Yerlikaya, 2007; Sümer, 2008), mizah ve örgüt sağlığı (Özdemir ve Recepoğlu, 2010) ile ilgilidir.

Bu araştırmanın amacı ise öğretmenlerin algılarına göre ilköğretim okullarında görev yapan okul müdürlerinin mizah tarzları ile öğretim liderliği davranışları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının tespit edilmesidir. Bu amaca ulaşabilmek için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Öğretmenlerin algılarına göre, ilköğretim okullarında görev yapan okul müdürlerinin mizah tarzları nedir ve öğretmenlerin cinsiyetine, yaşına, kıdemine, çalıştıkları okuldaki görev süresine, branşına ve öğrenim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

2. Öğretmenlerin algılarına göre, ilköğretim okullarında görev yapan okul müdürlerinin öğretim liderliği davranışlarını gösterme düzeyleri okul müdürlerinin mizah tarzlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Bu araştırma ilişkisel tarama modelinde betimsel bir çalışmadır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Kastamonu ilinde 2009-2010 ve 2010-2011 eğitim-öğretim yılında, ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler oluşturmuştur. Araştırmada evrenin tamamına ulaşılması hedeflendiğinden örneklem alınmamıştır. Katılımcıların dağılımları cinsiyete göre incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin yarıdan fazlasını (% 54.7) erkekler, kalan kısmını (% 45.3) ise kadınlar oluşturmaktadır. Yaşa göre incelendiğinde, 22-30 yaş aralığında 388 (% 37.1), 31-40 yaş aralığında 434 (% 41.5), 41-50 yaş aralığında 175 (% 16.7) ve 51 yaşından daha fazla olan öğretmen sayısı ise 49'dur (% 4.7). Öğretmenlerin çok azının 51 yaşın üzerinde olması dikkat çekicidir. Kıdeme göre incelendiğinde, 1-5 yıl arasında kıdemi olan 340 (% 32.5), 6-10 yıl arasında kıdemi olan 302 (% 28.9), 11-20 yıl arasında kıdemi olan 283 (% 27.1), 21 yılın üzerinde kıdemi olan öğretmen sayısı ise 121'dir (% 11.6). Çalıştığı okuldaki görev süresine incelendiğinde, 1-5 yıl arasında 739 (% 70.7), 6-10 yıl arasında 221 (% 21.1), 11 yılın üzerinde aynı okulda çalışan öğretmen sayısı ise 86'dır (% 8,2). Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun bulundukları okulda daha yeni oldukları söylenebilir. Branşa göre bakıldığında araştırmaya katılan öğretmenlerin % 51,2'sini 536 kişiyle sınıf öğretmenleri, % 48,8'ini ise 510 kişiyle branş öğretmenleri oluşturmaktadır. Öğrenim durumuna göre bakıldığında, öğretmenlerin 909 kişiyle büyük çoğunluğu (% 86,9) lisans düzeyinde, 105 kişiyle % 10'u ön lisans düzeyinde, 30 kişiyle % 2,9'u yüksek lisans düzeyinde eğitim almışken; lise mezunu olan öğretmen sayısı ise sadece 2 kişidir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada verilerinin toplanması amacıyla "Mizah Tarzları Anketi" ve "Okul Müdürlerinin Öğretim Liderliği Davranışları Anketi" kullanılmıştır.

Mizah Tarzları Anketi

Bu çalışmada Babad'ın (1974) mizahı dört farklı tarzda kavramsallaştıran araştırması temel alınarak geliştirilen ve ilk olarak Philbrick (1989) tarafından kullanılan "Mizah Tarzları Anketi" kapsam geçerliği için uzman görüşleri doğrultusunda Türkçeye uyarlanarak kullanılmıştır. Gerekli izin Babad'tan alındıktan sonra Anketi kültürel ve dil yönünden Türkçeye uyarlamak amacıyla araştırmacı ve üç farklı çevirmen tarafından Anket Türkçeye çevrilmiş, Türkçeye çevrilmiş hali, tekrar İngilizce'ye çevrilmiştir. Dil ve anlatım açısından incelenmiş ve hatalar düzeltilmiştir. Uygulama sürecinde "Mizah Tarzları Anketi"nde mizah tarzının ismi yazılmayıp sadece her bir mizah tarzının kısa bir tanımı yapılmış olup, katılımcılardan mizah tarzının isminin etkisinde kalmadan bu dört tanım arasından seçim yapmaları istenmiştir. Ölçekte yer alan 4 temel mizah tarzı şunlardır: (1) Onaylayıcı (Appreciator) mizah tarzı, (2) Üretici (Producer) mizah tarzı, (3) Aktarıcı (Reproducer) mizah tarzı, (4) Mizahi olmayan (Nonhumorous) tarz. Onaylayıcı mizah tarzına sahip olanlar gülmeye hazırdır, başkalarının esprilerinden haz duyar ve nadiren espri yapar. Üretici mizah tarzına sahip olanlar mizah üretir, şakacıdır ve espri yapar ya da komik fıkralar, hikayeler uydurur ve gülünç durumlar ortaya çıkarır. Aktarıcı mizah tarzına sahip olanlar başkalarının komik fıkralarını, hikâyelerini tekrar anlatır ya da esprilerini tekrar yapar, eğlenceli, komik durumları tekrar sahneye koyar. Bu tarza sahip olanlar fıkra anlatıcısı olarak da görülür. Mizahi olmayan tarza sahip olanlar ise zor güler, nadiren espri yapar ve diğer insanların esprilerine pek az gülerler (Babad, 1974: 620).

Babad'ın kavramsallaştırdığı mizah tarzlarını Kent (1993), Koonce (1997), Mertz (2000), Philbrick (1989), Phillips (2000), Puderbaugh (2006), Rahmani (1994), Recepoglu (2011), Spurgeon (1998), Vickers (2004) ve Williams (1994) araştırmalarında kullanmıştır. Babad'ın (1974) New England Toplum Üniversitesinde gerçekleştirmiş olduğu çalışmasında geniş bir örneklem grubunu (1816 katılımcı) kapsayan geçerlilik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır. Bütün katılımcılardan dört mizah tarzından herhangi birisine [onaylayıcı (appreciator) mizah tarzı, üretici (producer) mizah tarzı, aktarıcı (reproducer) mizah tarzı, mizahî olmayan (nonhumorous) tarz)] üniversite bünyesinde uyan herhangi bir kişinin ismini yazmaları istenmiştir. 987 öğrencinin ismi en azından bir kere bu dört mizah tarzından birisinin karşısına yazılmıştır. 987 öğrenciden 81 öğrenci araştırmaya katılmaları için çağrılmış ve 77 öğrenci katılmayı kabul etmiştir. Her bir öğrenciye mizah değerlendirme testi, aktif mizah testi ve yaratıcılık testi verilmiştir. Öğrenciler ayrıca kişilik anketi de doldurmuştur ve sonra öğrencilere 4 mizah kategorisi verilmiş ve öğrencilerden hangi kategoriye ait olduklarını işaretlemeleri istenmiştir. Sonuç olarak mizah tarzları birbirinden belirgin bir şekilde farklılık göstermiştir ve katılımcılar seçilen 77 öğrencinin dört temel mizah tarzınının [onaylayıcı (appreciator) mizah tarzı, üretici (producer) mizah tarzı, aktarıcı (reproducer) mizah tarzı, mizahî olmayan (nonhumorous) tarz)] özelliklerini sergilediklerini ifade etmişlerdir. Bu seçilen öğrenciler de kendilerini arkadaşları tarafından algılandıkları mizah tarzında değerlendirmişlerdir. Diğer bir ifadeyle, seçilen öğrencilerin mizah tarzı arkadaşlarının değerlendirmeleriyle tutarlılık göstermektedir. Sonuç olarak Babad (1974), dört farklı mizah tarzı ile ilgili araştırmasının geçerlik ve güvenirliğini doğrulamıştır.

Rahmani (1994), Kaliforniya Üniversitesinde mizah tarzının yönetsel etkililikle ilişkili olup olmadığını araştırmak için bir çalışma yapmıştır. Rahmani de Babad'ın

(1974) mizahı dört farklı mizah tarzını ifade eden kategorileri temel alan bir sosyometrik anket kullanmıştır. Araştırmanın örneklemini 55 öğrenci yurdu müdürü, 47 öğrenci işleri müdürü ve 416 çalışan oluşturmaktadır. Yöneticinin algıladığı mizah tarzının astları tarafından algılanan mizah tarzıyla uyuşup uyuşmadığını belirlemek amacıyla testler yapılmıştır ve sonuç olarak yönetici ve astların yöneticinin mizah tarzına ilişkin algılamaları arasında anlamlı düzeyde bir farklılık bulunmamıştır. Hem yöneticiler hem de astlar yöneticinin mizah tarzı konusunda büyük oranda aynı fikirdedirler. Sonuç olarak Rahmani (1994) de sosyometrik anketin geçerlik ve güvenirliğini doğrulamıştır.

Okul Müdürlerinin Öğretim Liderliği Davranışları Anketi

Okul müdürlerinin öğretim liderliği davranışlarını gösterme düzeylerini tespit etmek amacıyla Şişman'ın (2004) okul yöneticilerinin öğretim liderliği davranışlarıyla ilgili araştırmasında kullanılmış olduğu geçerlilik ve güvenirlik çalışmaları yapılmış olan ve Şişman'ın Öğretim Liderliği (2004) adlı kitabında tam metni yayımlanan "Okul Müdürlerinin Öğretim Liderliği Davranışları" adlı anketi kendisinden alınan izin doğrultusunda veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Anket toplam beş boyutta 50 maddeden oluşmaktadır. Her bir maddenin karşısında da davranışın gösterilme sıklığını belirtmek için beşli likert tipi skala kullanılmış, bunlar en olumsuzdan en olumluya doğru "hiçbir zaman-çok az-ara sıra-çoğu zaman-her zaman" (1–5) biçiminde derecelendirilmiştir.

Anketin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları için basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen 10 ilköğretim okulunda görev yapan 200 öğretmenden oluşan bir gruba "Okul Müdürlerinin Öğretim Liderliği Davranışları Anketi" uygulanmıştır. Ön uygulamadaki faktör analizi sonuçlarına göre, anketin genelinin ve alt boyutlarının iç tutarlık katsayıları (Cronbach Alfa) ve faktör yükleri aşağıda belirtilmiştir (Tablo 1). Okul Müdürlerinin Öğretim Liderliği Davranışları Anketi"nin genel iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) .95. Kaiser Meyer Olkin Ölçek Geçerliliği ise .96'dır. Barlett Sphericity testi de anlamlı çıkmıştır. "Okul Müdürlerinin Öğretim Liderliği Davranışları Anketi"nin 5 boyutunun açıkladıkları toplam varyans % 71.167'dir. Anketin okul amaçlarının belirlenmesi ve paylaşılması boyutunda 10 madde yer almış, maddelerin madde-toplam korelasyonları .75 ile .89 arasında değişmiş ve Alfa .79 olmuştur. Eğitim programı ve öğretim sürecinin yönetimi boyutunda 10 madde yer almış, madde-toplam korelasyonları .35 ile .86 arasında değişmiş ve Alfa .79 olmuştur. Öğretim sürecinin ve öğrencilerin değerlendirilmesi boyutunda 10 madde yer almış, madde-toplam korelasyonları .33 ile .85 arasında değişmiş ve Alfa .79 olmuştur. Öğretmenlerin desteklenmesi ve geliştirilmesi boyutu 10 maddeden oluşmuş, madde-toplam korelasyonları .37 ile .87 arasında değişmiş ve Alfa .79 olmuştur. Düzenli öğrenme-öğretme çevresi ve olumlu okul iklimi oluşturma boyutunda 10 madde yer almış, madde-toplam korelasyonları .39 ile .88 arasında değişmiş ve Alfa .78 olarak bulunmuştur. Sonuç olarak; ön uygulamada "Okul Müdürlerinin Öğretim Liderliği Davranışları Anketi"nin güvenirlik ve geçerlik derecesinin yüksek olduğu ve anketin toplam varyansın çoğunluğunu açıkladığı ortaya çıkmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın birinci alt problemi çözümlenirken frekans ve yüzde analizleri yapılmıştır. Araştırmanın ikinci ve üçüncü alt problemleri çözümlenirken cinsiyet, branş gibi iki alt kategorili değişkenlerde, bağımsız (ilişkisiz) örneklemler için t-testi kullanılmıştır. Yaş, mesleki kıdem, çalışılan okuldaki hizmet süresi ve öğrenim durumu değişkenleri üç ya da daha fazla alt kategoriden oluştuğu için, bunlarda Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) uygulanmıştır. ANOVA sonucunda, grup ortalamaları arasında anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Dunnett's C ve Scheffe Çoklu Karşılaştırma Testleri'nden yararlanılmıştır.

BULGULAR ve TARTIŞMA

Birinci alt problemimiz olan "Öğretmenlerin algılarına göre, ilköğretim okullarında görev yapan okul müdürlerinin mizah tarzları nedir?" sorusuna cevap olarak yapılan frekans analizi sonucunda öğretmenlerin % 40.2'si okul müdürünün onaylayıcı mizah tarzına sahip olduğunu; öğretmenlerin % 28.6'sı okul müdürünün üretici mizah tarzına sahip olduğunu; öğretmenlerin % 22.7'si okul müdürünün mizahî olmayan tarza sahip olduğunu ve öğretmenlerin % 8.5'i ise okul müdürünün aktarıcı mizah tarzına sahip olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 1
Öğretmenlerin Algılarına Göre Okul Müdürlerinin Mizah Tarzları

Mizah tarzı	*n*	*%*
Üretici (Producer)	299	28.6
Onaylayıcı (Appreciator)	421	40.2
Aktarıcı (Reproducer)	89	8.5
Mizahî olmayan (Nonhumorous)	237	22.7
Toplam	1046	100

Bu bulgular öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin mizah tarzlarını inceleyen araştırmalarla benzer sonuçları içermektedir. Araştırmamızdaki sonuçlarla benzer şekilde onaylayıcı mizah tarzının en çok algılanan tarz; aktarıcı mizah tarzının da en az algılanan tarz olduğu Kent'in (1993), Williams'ın (1994), Koonce'ın (1997), Spurgeon'un (1998), Mertz'in (2000), Puderbaugh (2006), Özdemir ve Recepoğlu'nun (2010) araştırmalarında ifade edilmiştir. Phillips'in (2000) çalışmasında ise onaylayıcı mizah tarzı en çok algılanan mizah tarzı olmakla birlikte; en az algılanan mizahî olmayan tarz olmuştur.

Okul müdürlerinin mizah tarzlarının cinsiyet değişkenine göre farklılığı için yapılan t-testi sonuçları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2
Okul Müdürlerinin Mizah Tarzlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına Yönelik t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	*N*	$\overline{X}$	*s*	*sd*	*t*	*p*
Erkek	474	2.77	1.08	1044	-.712	.477
Kadın	572	2.72	1.11			

Tablo 2 incelendiğinde, okul müdürlerinin mizah tarzları öğretmenlerin cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(1044)} = -.712$, $p > .05$]. Diğer bir ifadeyle, kadın ve erkek öğretmenlerin okul müdürlerinin sahip oldukları mizah tarzına ilişkin algılarında bir farklılaşmanın olmaması cinsiyet değişkeninin okul müdürlerinin mizah tarzlarına yönelik öğretmen algılarında belirleyici bir etkisi olmadığını göstermektedir. Bu bulgu Kent'in (1993), Rahmani'nin (1994), Koonce'ın (1997) ve Özdemir ve Recepoğlu'nun (2010) araştırmalarındaki bulgularla tutarlılık göstermektedir. Kent'in (1993), Rahmani'nin (1994), Koonce'ın (1997) ve Özdemir ve Recepoğlu'nun (2010) araştırmalarında da cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Diğer bir söylemle erkek ve kadın öğretmenlerin okul müdürlerinin sahip oldukları mizah tarzına ilişkin algıları benzerlik göstermektedir.

Okul müdürlerinin mizah tarzlarının yaş değişkenine göre farklılığı için yapılan ANOVA sonuçları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3
Okul Müdürlerinin Mizah Tarzlarının Yaşa Göre Karşılaştırılmasına Yönelik ANOVA Sonuçları

Yaş	*N*	$\overline{X}$	*s*	*sd*	*F*	*p*	*Anlam*
22-30 yıl	388	2.84	1.08				
31-40 yıl	434	2.68	1.12	3			
41-50 yıl	175	2.57	1.07	1042	4.42	.004	41-50↔51 ve
51 yıl ve üzeri	49	3.08	.97				üzeri*
Toplam	1046	2.74	1.10				

Tablo 3 incelendiğinde, öğretmenlerin algılarına okul müdürlerinin mizah tarzları ile öğretmenlerin yaşlarına göre anlamlı farklılık göstermektedir [$F_{(3\text{-}1042)}=4.42$, $p < .05$]. Diğer bir ifadeyle, okul müdürlerinin mizah tarzları öğretmenlerin yaşlarına göre anlamlı bir şekilde değişmektedir. Farkların hangi düzeyler arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre, 51 ve üzeri yaş grubundaki öğretmenlerin mizah tarzı puanları ($\overline{X} = 3.08$) ile 41-50 yaş grubundaki öğretmenlerin mizah tarzı puanları ($\overline{X} = 2.57$) arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır. 51 ve üzeri yaş grubundaki öğretmenlerin mizah tarzı puanları en yüksek düzeydedir. Ardından 22-30 yaş grubundaki öğretmenlerin mizah tarzı puanları gelmektedir. 41-50 yaş grubundaki öğretmenlerin mizah tarzı puanları ise en düşük düzeydedir. Diğer yaş grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Araştırma bulguları Kent'in (1993), Koonce'ın (1997) ve Özdemir ve Recepoğlu'nun (2010) araştırmalarındaki bulgularla tutarlılık göstermemektedir. Kent'in (1993), Koonce'ın (1997), Vickers'ın (2004) ve Özdemir ve Recepoğlu'nun (2010) araştırmasında yaşa göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bununla birlikte araştırma bulguları ile Özdemir ve Recepoğlu'nun (2010) araştırmasındaki yaş gruplarının mizah tarzı puanları benzerlik göstermektedir. 51 ve üzeri yaş grubundaki öğretmenlerin mizah tarzı puanları Özdemir ve Recepoğlu'nun (2010) araştırmasında da en yüksek düzeydedir.

Okul müdürlerinin mizah tarzlarının kıdem değişkenine göre farklılığı için yapılan ANOVA sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4
Okul Müdürlerinin Mizah Tarzlarının Kıdeme Göre Karşılaştırılmasına Yönelik ANOVA Sonuçları

Kıdem	*N*	$\overline{X}$	*s*	*sd*	*F*	*p*
1-5 yıl	340	2.85	1.09			
6-10 yıl	302	2.72	1.13	3		
11-20 yıl	283	2.69	1.08	1042	1.57	.192
21 yıl ve üzeri	121	2.84	1.00			
Toplam	1046	2.75	1.10			

Tablo 4 incelendiğinde, öğretmenlerin algılarına okul müdürlerinin mizah tarzları öğretmenlerin kıdemine göre anlamlı farklılıklar göstermemektedir [$F_{(3\text{-}1042)} = 1.57$, $p > .05$]. Diğer bir ifadeyle, okul müdürlerinin mizah tarzları öğretmenlerin kıdemine göre anlamlı bir şekilde değişmemektedir. Araştırma bulguları Williams'ın (1994) ve Özdemir ve Recepoğlu'nun (2010) araştırmalarındaki bulgularla tutarlılık göstermektedir. Williams'ın (1994) ve Özdemir ve Recepoğlu'nun (2010) araştırmalarında da kıdeme göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Okul müdürlerinin mizah tarzlarının öğretmenlerin çalıştıkları okuldaki görev süresi değişkenine göre farklılığı için yapılan ANOVA sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5
Okul Müdürlerinin Mizah Tarzlarının Öğretmenlerin Çalıştıkları Okuldaki Görev Süresine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik ANOVA Sonuçları

Okuldaki Görev Süresi	*N*	$\overline{X}$	*s*	*sd*	*F*	*p*
1-5 yıl	739	2.79	1,11			
6-10 yıl	221	2.63	1.03	2	2.86	.057
11 ve üzeri	86	2.59	1.09	1043		
Toplam	1046	2.74	1.10			

Tablo 5 incelendiğinde, öğretmenlerin algılarına okul müdürlerinin mizah tarzlarının öğretmenlerin çalıştıkları okuldaki görev süresine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır [$F_{(2\text{-}1043)} = 2.86$, $p > .05$]. Diğer bir ifadeyle, okul müdürlerinin mizah tarzları öğretmenlerin çalıştıkları okuldaki görev süresine göre anlamlı bir şekilde değişmemektedir.

Okul müdürlerinin mizah tarzlarının branş değişkenine göre farklılığı için yapılan t-testi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6
Okul Müdürlerinin Mizah Tarzlarının Branşa Göre Karşılaştırılmasına Yönelik t-Testi Sonuçları

Branş	*N*	$\overline{X}$	*s*	*sd*	*t*	*p*
Sınıf Öğretmeni	536	2.77	2.72	1044	-.545	.586
Branş Öğretmeni	510	2.72	2.76			

Tablo 6 incelendiğinde, okul müdürlerinin mizah tarzları öğretmenlerin branşına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(1044)} = -.545$, $p > .05$]. Diğer bir deyişle, sınıf ve branş öğretmenlerin okul müdürlerinin sahip oldukları mizah tarzına ilişkin algılarında bir farklılaşma yoktur.

Okul müdürlerinin mizah tarzlarının öğrenim durumu değişkenine göre farklılığı için yapılan ANOVA sonuçları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7
Okul Müdürlerinin Mizah Tarzlarının Öğrenim Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Yönelik ANOVA Sonuçları

Öğrenim Durumu	*N*	$\overline{X}$	*s*	*sd*	*F*	*p*
Lise	2	3.00	1,09			
Ön lisans	105	2.80	1.08	3		
Lisans	909	2.73	1.10	1042	1.02	.380
Yüksek Lisans	30	3.06	1.08			
Toplam	1046	2.74	1.10			

Tablo 7 incelendiğinde, öğretmenlerin algılarına okul müdürlerinin mizah tarzları öğretmenlerin öğrenim durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir [$F_{(3\text{-}1042)} = 1.02$, $p > .05$]. Diğer bir ifadeyle, okul müdürlerinin mizah tarzları öğretmenlerin öğrenim durumuna göre anlamlı bir şekilde değişmemektedir. Araştırma bulguları Özdemir ve Recepoğlu'nun (2010) araştırmalarındaki bulgularla tutarlılık göstermemektedir. Özdemir ve Recepoğlu'nun (2010) araştırmasında öğretmenlerin algılarına okul müdürlerinin mizah tarzları öğretmenlerin öğrenim durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir. Özdemir ve Recepoğlu'nun (2010) araştırmasında yüksek lisans düzeyinde öğrenim görenlerin mizah tarzları puanlarının lisans düzeyinde öğrenim görenlerden daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin öğretim liderliğinin okul müdürlerinin mizah tarzlarına göre farklılığı için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8
Okul Müdürlerinin Öğretim Liderliği Davranışlarının Okul Müdürlerinin Mizah Tarzlarına Göre Karşılaştırılmasına Yönelik ANOVA Sonuçları

*B**	*Mizah Tarzı*	*N*	$\overline{X}$	*s*	*sd*	*F*	*p*	*Anlam*
	1. Üretici	299	4.35	.61				1-2*
	2. Onaylayıcı	421	4.04	.69	3			1-3*
1	3. Aktarıcı	89	2.84	1.04	1042	269.25	.00	1-4*
	4. Mizahî olmayan	237	2.67	.96				2-3*
	Toplam	1046	3.72	1.03				2-4*
	1. Üretici	299	4.16	.66				1-2*
	2. Onaylayıcı	421	3.85	.75	3			1-3*
2	3. Aktarıcı	89	2.68	1.11	1042	230.20	.00	1-4*
	4. Mizahî olmayan	237	2.54	.94				2-3*
	Toplam	1046	3.54	1.05				2-4*

	1. Üretici	299	4.21	.70				1-2*
	2. Onaylayıcı	421	3.79	.83	3			1-3*
3	3. Aktarıcı	89	2.86	1.04	1042	198.20	.00	1-4*
	4. Mizahî olmayan	237	2.57	.96				2-3*
	Toplam	1046	3.55	1.06				2-4*
	1. Üretici	299	3.87	.83				1-2*
	2. Onaylayıcı	421	3.34	.87	3			1-3*
4	3. Aktarıcı	89	2.31	1.13	1042	226.68	.00	1-4*
	4. Mizahî olmayan	237	2.01	.90				2-3*
	Toplam	1046	3.10	1.15				2-4*
	1. Üretici	299	4.28	.70				1-2*
	2. Onaylayıcı	421	3.82	.80	3			1-3*
5	3. Aktarıcı	89	2.62	1.24	1042	278.79	.00	1-4*
	4. Mizahî olmayan	237	2.30	1.00				2-3*
	Toplam	1046	3.51	1.17				2-4*

*Boyutlar: 1. Okul Amaçlarının Belirlenmesi ve Paylaşılması, 2. Eğitim Programı ve Öğretim Sürecinin Yönetimi, 3. Öğretim Sürecinin ve Öğrencilerin Değerlendirilmesi, 4. Öğretmenlerin Desteklenmesi ve Geliştirilmesi, 5. Düzenli Öğrenme-Öğretme Çevresi ve Olumlu Okul İklimi Oluşturma

Tablo 8 incelendiğinde, öğretmenlerin algılarına göre, ilköğretim okullarında görev yapan okul müdürlerinin öğretim liderliği davranışlarını gösterme düzeyleri bütün boyutlarda okul müdürlerinin mizah tarzlarına göre farklılık göstermektedir.

Okul müdürlerinin öğretim liderliği davranışlarının okul amaçlarının belirlenmesi ve paylaşılması [$F_{(3\text{-}1042)} = 269.25$, $p < .05$], eğitim programı ve öğretim sürecinin yönetimi [$F_{(3\text{-}1042)} = 230.20$, $p < .05$], öğretim sürecinin ve öğrencilerin değerlendirilmesi [$F_{(3\text{-}1042)} = 198.20$, $p < .05$], öğretmenlerin desteklenmesi ve geliştirilmesi [$F_{(3\text{-}1042)} = 226.68$, $p < .05$], düzenli öğrenme-öğretme çevresi ve olumlu okul iklimi oluşturma [$F_{(3\text{-}1042)} = 278.79$, $p < .05$], boyutlarına ilişkin olarak farkların hangi düzeyler arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Dunnett's C testinin sonuçlarına göre, mizahî olmayan tarza sahip okul müdürleriyle çalışan öğretmenlerin öğretim liderliği puanları ile aktarıcı, onaylayıcı ve üretici tarza sahip okul müdürleriyle çalışan öğretmenlerin öğretim liderliği puanları arasında anlamlı farklılık vardır. Onaylayıcı tarza sahip okul müdürleriyle çalışan öğretmenlerin öğretim liderliği puanları ile üretici, aktarıcı ve mizahî olmayan tarza sahip okul müdürleriyle çalışan öğretmenlerin öğretim liderliği puanları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Ayrıca aktarıcı tarza sahip okul müdürleriyle çalışan öğretmenlerin öğretim liderliği puanları ile mizahî olmayan tarza sahip okul müdürleriyle çalışan öğretmenlerin öğretim liderliği puanları arasında da anlamlı farklılık vardır.

Bu sonuçlar okul müdürlerinin mizah tarzları ile okul müdürlerinin öğretim liderliği davranışlarını gösterme düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkiye işaret etmektedir. Belirgin bir şekilde üretici tarza sahip okul müdürleriyle çalışan öğretmenlerin öğretim liderliği puanları en yüksek düzeyde, mizahî olmayan tarza sahip okul müdürleriyle çalışan öğretmenlerin öğretim liderliği puanları ise en düşük düzeydedir.

Mizahî olmayan tarza sahip okul müdürleriyle çalışan öğretmenlerin öğretim liderliği puanları ile onaylayıcı ve üretici tarza sahip okul müdürleriyle çalışan öğretmenlerin öğretim liderliği puanları arasındaki belirgin farklılık okul müdürlerinin mizah tarzının okul müdürlerinin öğretim liderliği davranışlarını belirlemede önemli bir etkiye sahip olduğunu açıkça ortaya koymakta ve mizahın önemli bir liderlik özelliği olduğu tezini güçlendirmektedir. Araştırma bulguları Kent'in (1993) ve Vickers'ın (2004) çalışmasındaki bulgularla tutarlılık göstermektedir. Kent (1993) araştırmasında öğretmenlerin üretici tarza sahip okul müdürlerini en etkili, mizahî olmayan tarza sahip okul müdürlerini de en etkisiz olarak değerlendirdiklerini belirtmiştir. Sonuç olarak Kent, okul müdürünün mizah tarzının öğretmenlerin müdürün etkililiklerini değerlendirmelerinde önemli bir faktör olduğu sonucuna varmıştır (Kent, 1993). Vickers'ın (2004) araştırma bulguları öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin mizah tarzları ile lider etkililiği arasında anlamlı ilişki olduğunu ortaya çıkarmıştır. Mizahî olmayan tarz dışında üretici, onaylayıcı ve aktarıcı mizah tarzları ile lider etkililiği arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Araştırma sonucunda da mizahı kullanan müdürlerin etkililiklerini arttırabileceği vurgulanmıştır.

Liderlerin mizah tarzlarının ve mizah kullanımının incelendiği araştırmalar bu araştırmanın da bulgularıyla paralel bir şekilde mizahın liderlikte önemli bir etken ve etkili bir yönetimsel araç olduğunu ortaya koymaktadır (Ziegler, 1982; Ziegler ve Boardman, 1986; Cross, 1989; Ellis, 1991; Williams and Clouse, 1991, Benham, 1993; Kent, 1993; Rahmani, 1994; Williams, 1994; Koonce, 1997; Sala, 2000; Hurren, 2001; Vickers, 2004; Özdemir ve Recepoğlu, 2010; Puderbaugh, 2006; Recepoğlu, 2011; Franklin, 2008).

SONUÇ ve ÖNERİLER

Sonuç olarak bulgular öğretmenlerin algılarına göre onaylayıcı mizah tarzının en çok algılanan tarz; aktarıcı mizah tarzının ise en az algılanan tarz olduğunu göstermektedir. Okul müdürlerinin mizah tarzları öğretmenlerin cinsiyetine, kıdemine, çalıştıkları okuldaki görev süresine, branşına ve öğrenim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermezken öğretmenlerin yaşlarına göre anlamlı farklılık göstermektedir. Ayrıca bulgular okul müdürlerinin mizah tarzları ile okul müdürlerinin öğretim liderliği davranışlarını gösterme düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkiye işaret etmektedir. Belirgin bir şekilde üretici tarza sahip okul müdürleriyle çalışan öğretmenlerin öğretim liderliği puanları en yüksek düzeyde, mizahî olmayan tarza sahip okul müdürleriyle çalışan öğretmenlerin öğretim liderliği puanları ise en düşük düzeydedir.

Okul müdürleri bu konuda farkındalıklarını artırarak mizahı daha etkili kullanmaya yönelik olarak kendini geliştirebilir veya profesyonel yardım alabilir. Hizmet öncesi öğretmen ve eğitim yöneticisi yetiştirilmesi sürecinde mizah ve mizahın önemi ile ilgili etkinliklere yer verilebilir. Okul müdürleri okulu sıkıcılıktan ve stresten biraz olsun uzaklaştırmak, katı bürokratik yapının olumsuzluklarını gidermek, samimi bir ortam oluşturmak, sosyal ilişkileri olumlu yönde geliştirmek ve sürdürmek için mizahı kullanabilir, diğerleri tarafından da mizahın ortaya çıkması için uygun ortamı hazırlayarak mizahın kullanımını cesaretlendirebilir.

KAYNAKLAR

Avolio, B. J., Howell, J. M. & Sosik, J. J. (1999). A funny thing happened on the way to the bottom line: humor as a moderator of leadership style effects. *Academy of Management Journal, 42*(2), 219–228.

Avşar, V. (2008). *Öğretmen adaylarının mizah tarzları ve cinsiyet rolleri ilişkisi.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Babad, E. Y. (1974). A multi-method approach to the assessment of humor: A critical look at humor tests. *Journal of Personality,* 42*,* 618–632.

Balcı, A. (1993). *Etkili okul; kuram, uygulama ve araştırma*. Ankara: Yavuz Dağıtım.

Barbour, G. (1998). Want to be a succesful manager? Now that's a laughing matter. *Public Management, 80*(7), 6-9.

Bass, B. M. (1990). *Bass and Stodgill's handbook of leadership: Theory, research and managerial applications*. New York, NY: Free Press.

Başaran, İ. E. (1998). *Yönetimde insan ilişkileri, yönetsel davranış.* Ankara: Nobel Yayın Dağıtım (Basım: Aydan Web Tesisleri).

Benham, K. (1993). *The relationship of leadership style, change and use of humor in health care executives* (Doctoral dissertation). Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 9324822)

Bolinger, B. S. (2001). *Humor and leadership: A gender-based investifation of correlation between the attribute of humor and effective leadership* (Doctoral dissertation). Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 9324822)

Boysan, A. (1990). *Paldır güldür mizah söyleşileri* (3. baskı). İstanbul: Bas.

Caudron, S. (1992). Humor is healthy in the workplace. *Personnel Journal, 71*(6), 63–68.

Clouse, R. W and Spurgeon, K. L. (1995). Corporate analysis of humor. *Psychology - A Journal of Human Behaviour, 32*(3-4), 1-24.

Conger, J. A. (1989). *The charismatic leader: Beyond the mystique of exceptional leadership.* San Francisco CA: Jossey-Bass.

Cross, M. (1989). *Leadership perceptions: The role of humor*. (Doctoral dissertation). Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 9019774)

Çelik, V. (2000). *Eğitimsel liderlik.* Ankara: Pegem.

Decker, W. H. & Rotondo, D. M. (2001). Relationships among gender, type of humor and perceived leader effectiveness. *Journal of Managerial Issues*, *13*(4), 450–465.

Duignan, P. A. & Macpherson, R. J. S. (1992). *Educative Leadership: A practical theory for new administrators and managers.* London: The Palmer Press.

Duncan, W. J. (1982). Humor in management: Prospects for administrative practice and research. Duncan, W. J. (1984). Perceived humor and social network patterns in a sample of task-oriented groups: A reexamination of prior research. *Human Relations, 27*(11), 895–907.

Durmuş, Y. (2000). *Mizah duygusu ile başaçıkma stratejileri arasındaki ilişki.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ortadoğu Teknik Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Dwyer, T. (1991). Humor, power and change in organizations. *Human Relations, 44*(1), 1–19.

Ellis, A. (1991). *The relationship between nursing education administrator's use of humor and their leadership effectiveness as perceived by faculty* (Doctoral dissertation). Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 9218005)

Eren, E. (1991). *Yönetim ve organizasyon*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayını.

Eren, E. (2003). *Yönetim ve organizasyon*: *Çağdaş ve küresel yaklaşımlar*. İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım.

Eroğlu, E. (2008). *Muzaffer İzgü'nün çocuk kitaplarının mizah unsurları yönüyle incelenmesi.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal bilimler Enstitüsü, Bolu.

Farrell, L. (1998). You've got to be kidding: Humor as a fundamental management tool. *Records Management Quarterly*, *32*(3), 3–8.

Franklin, D. D. (2008) *Do leaders use more humor* (Doctoral dissertation). Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 3304476)

Gruner, C. (1997). *The game of humor: A comprehensive theory of why we laugh.* New Brunswick, NJ: Transaction Publishers.

Hallinger, P. & Murphy, J. (1985). Assessing the instructional management behavior of principals*. The Elementary School Journal, 86(*2), 217–247.

Hogan, R., Curphy, G. J. & Hogan, J. (1994). What we know about leadership: effectiveness and personality. *American Psychologist*, *49*(6), 493–504.

Hoy, W. K. & Miskel, C. G. (1991). *Educational administration theory, research, and practice.* MC Graw-Hill Inc.

Hurren, B. L. (2001). *The effects of principals' humor on teacher's job satisfaction* (Doctoral dissertation). Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 3042753)

Karagöz, O. (2009). *İlköğretim Türkçe öğretmenlerinin mizah tarzları ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişki.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kahn, W. (1989). Toward a sense of organizational humor: Implications for organizational diagnosis and change. *The Journal of Applied Behavioral Science, 25*(1), 45–63.

Kent, S. H. (1993). *An investigation of the relationship between humor style and effectiveness of elementary school principals as perceived by teachers in Georgia.* (Doctoral dissertation). Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 9416267).

Koestler, A. (1997). *Mizah yaratma eylemi* (Çev. S. Kabakçıoğlu - Ö. Kabakçıoğlu) İstanbul: İris Yayıncılık.

Koonce, W. J. (1997). *The relationship between principals'humor styles and school climate in elementary schools* (Doctoral dissertation). Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 9731494)

Küçükbayındır, Z. (2003). *The effect of humour training on job satisfaction and organizational climate.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Lindop, B. (1969). Qualities of the leader. In O. T. Jarvis (Ed.) *Elementary School Administration.* WM. C. Brown Company Publishers.

Martin, R. A. (2004). Sense of humor and physical health: Theoretical issues recent findings. and future directions. *Humor: Intemational Journal of Humor Research, 17*(1-2), 1–19.

Martin R. A. (2007). *The psychology of humor: An integrative approach*. San Diego, CA: Elsevier Academic Press.

Mertz, D. J. C. (2000). *Teachers' perceptions of principals' humor style: Its effect on teacher satisfaction and burnout.* (Doctoral dissertation). Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 9991715)

Morreal, J. (1991). Humor and work. *Humor: International Journal of Humor Research 4*(3-4), 259–373.

Özdemir, S. ve Recepoğlu, E. (2010). *Örgütsel sağlık ve mizah*. V. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi Bildiriler Kitabı, 01-02 Mayıs 2010, Antalya.

Özdemir, S. ve Sezgin, F. (2002). Etkili okullar ve öğretim liderliği. *Kırgızistan- Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.* 3, 266- 282.

Pakalın, M. Z. (1971). *Osmanlı tarih deyimleri ve terimleri sözlüğü*. C. II. İstanbul: MEB Yayınları.

Par, A. H. (1990). *Osmanlıca-Türkçe ansiklopedik sözlük.* İstanbul: Serhat Kitap Yayın-Dağıtım.

Philbrick, K. T. (1989). *The use of humor and effective leadership styles* (Doctoral dissertation). Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 9021898)

Phillips, K. A. (2000). *The use of humor and effective leadership styles by elementary principals in central florida* (Doctoral dissertation). Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No.9977824)

Puderbaugh, A. (2006). *The relationship between supervisor's humor styles and subordinate job satisfaction.* (Doctoral dissertation). Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 3208068)

Rahmani, L. (1994). Humor styles and managerial effectiveness. (Doctoral dissertation, University of LaVerne, 1992). *Dissertation Abstracts International. 55*(5), 1161.

Ruch, W. (1998). Sense of humor: A new look at an old concept. W. Ruch, (Ed). *The Sense of Humor.* New York: Mouton de Gruyter.

Safferstone, M. J. (1999). Did you hear the one about….? Leading with humor pay dividends. *Academy of Management Executive, 13*(4), 103-104.

Sala, F. (2000). *Relationship between executives' spontaneous use of humor and effective leadership* (Doctoral dissertation). Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 9965659)

Shamir, B. (1995). Social distance and charisma: Theoretical notes and an exploratory study. *Leadership Quarterly, 6*(1), 19-48.

Smith, F. W. & Andrews, R. L. (1989). *Instructional leadership: How principals make a difference.* Virginia: Alexandria, Association for Supervision and Curriculum Development.

Southam, M. A. (2001). *The use of humor by occupational therapists to promote adaptation in their adult clients with physical disabilities.* (Doctoral dissertation). Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 304765430)

Spurgeon, K. (1998). *Humor versus burnout: An organizational anaylsis of principals and teachers.* (Doctoral dissertation). Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 9831984)

Stogdill, R. M. (1974). *Handbook of leadership: A survey of the literature.* New York: Free Press.

Sümer, M. (2008). *Okulöncesi öğretmenliği öğrencilerinin stresle başa çıkma stilleri ve bazı değişkenlere göre mizah tarzlarının karşılaştırılması.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Şişman, M. (2004). *Öğretim liderliği.* (2.Baskı) Ankara: Pegem.

Tümkaya, S. (2006a). Öğretim elemanlarının mizah tarzları ve mizahı yordayıcı değişkenler. *Eğitim Araştırmaları*, 23, 200–208.

Tümkaya, S. (2006b). İş ortamı ve mizah yoluyla başa çıkmanın öğretim elemanlarındaki tükenmişlikle ilişkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 6*(3), 889–910.

Türk Dil Kurumu. (2009). *Gülmece.* Web: http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=veritbn&kelimesec=143826 adresinden 17.03.2012 tarihinde alınmıştır.

Vickers, P. C. (2004). *The use of humor as a leadership tool by Florida public school principals* (Doctoral dissertation). Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 3144895).

Williams, R. A. & Clouse, R. W. (1991). *Humor as a management technique: Its impact on school culture and climate.* Report No. EA 023 388 (Nashville, TN, Metropolitan Nashville-Davidson County Schools) (ERIC Document Reproduction Service No. ED 337 866).

Williams, R. A. (1994). *The perceived value of administrator humor to school climate* (Doctoral dissertation). Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 9429737)

Yarwood, D. L. (1995). Humor and administration: A serious inquiry into unofficial organizational communication. *Public Administration Review, 55*(1), 81–90.

Yerlikaya, N. (2007). *Lise öğrencilerinin mizah tarzları ile stresle başaçıkma tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesi.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Ziegler, V. F. (1982). *A study of the relationship of principals' self-report humor scores and their leadership styles as perceived by teachers* (Doctoral dissertation). Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 8227571)

Ziegler, V. & Boardman, G. (1986). Humor: the seventh sense in leadership. *National Forum of Educational Administration and Supervision, 2*(2), 11–15.

İletişim/Correspondence

Ergün RECEPOĞLU
Kastamonu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü
Kastamonu, TURKEY
+90 505 767 35 76
erecepoglu@kastamonu.edu.tr

Servet ÖZDEMİR
Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü
Ankara, TURKEY
+90 366 202 81 59
servetoz@gazi.edu.tr